

Список використаних джерел

1. Іваницька В.О. Проблеми обліку та аналізу готової продукції та її реалізації. URL:<https://nauka-online.com/ua/publications/ekonomika/2017/12> /problemy-ucheta-i-analiza-gotovoj-produktsii-i-ee-realizatsii/.
2. Орлова В.К. Фінансовий облік: навч. посібник. К.: ЦНЛ, 2010. с.510.
3. Пушкар М.С. Фінансовий облік. Тернопіль: Картблани, 2006. с. 628.

УДК 657

Семенішена Наталія Вікторівна,
к.е.н., доцент, докторант кафедри обліку і оподаткування,
Західноукраїнський національний університет,
Подільський державний аграрно-технічний університет,
м. Кам'янець-Подільський, Україна

ІНСТИТУЦІЙНИЙ ПІДХІД ДО РОЗВИТКУ БУХГАЛТЕРСЬКОМУ ОБЛІКУ: РЕАЛІЇ

У сучасних умовах розвитку суспільства теорія бухгалтерського обліку відстає від практики, оскільки стрімкий соціально-економічний розвиток вимагає не дозволяє миттєво відреагувати на зміни що відбуваються в середовищі. Тому логічно припустити, що розвиток бухгалтерського обліку прямо пропорційно залежить від розвитку економічної науки, і тому необхідно облікову науку удосконалювати орієнтуючись на економічну інституційну теорію. Дану спрямованість дослідження визначило і те, що інституційна теорія є класичною щодо сучасного розвитку економічної платформи. Основною причиною її застосування слугує і те, що вона визначає фактори впливу і напрямки розвитку системи інститутів з метою подолання проблем, та пояснює причини утворення ефективної чи неефективної економічної системи. Застосування інституційної теорії в практиці дозволить здійснювати ефективну зміну інститутів з метою досягнення поставлених стратегічних цілей.

Дослідження інституційної теорії необхідно проводити поетапно та відповідно до моделі, яка дозволить вивчати сучасний стан теорії облікового інституціоналізму і паралельно наводити напрямки його удосконалення (рис.1).

В цьому контексті слід погодитися з думкою, що основними причинами формування інституційної теорії бухгалтерського обліку є:

- існування міждисциплінарних зв'язків між бухгалтерським обліком і економічною теорією;
- адаптація економічних методів та інструментів до практики ведення бухгалтерського обліку з метою вирішення проблемних ситуацій в обліковій сфері. Ефективність застосування економічних теорій в бухгалтерській практиці є недоведеною, проте останнім часом цій тематиці присвячується багато наукових праць;
- виникнення необхідності у відображенні новітніх об'єктів бухгалтерського обліку. В даному контексті базовими поняттями виступають –

транзакційні витрати (виконання робіт, витрати на пошук інформації, укладання договорів, забезпечення права власності, надання послуг тощо), які не пов'язані з самим процесом виробництва і потребують окремих підходів відповідно до бухгалтерської практики орієнтуючись на теорію інституціоналізму [0].

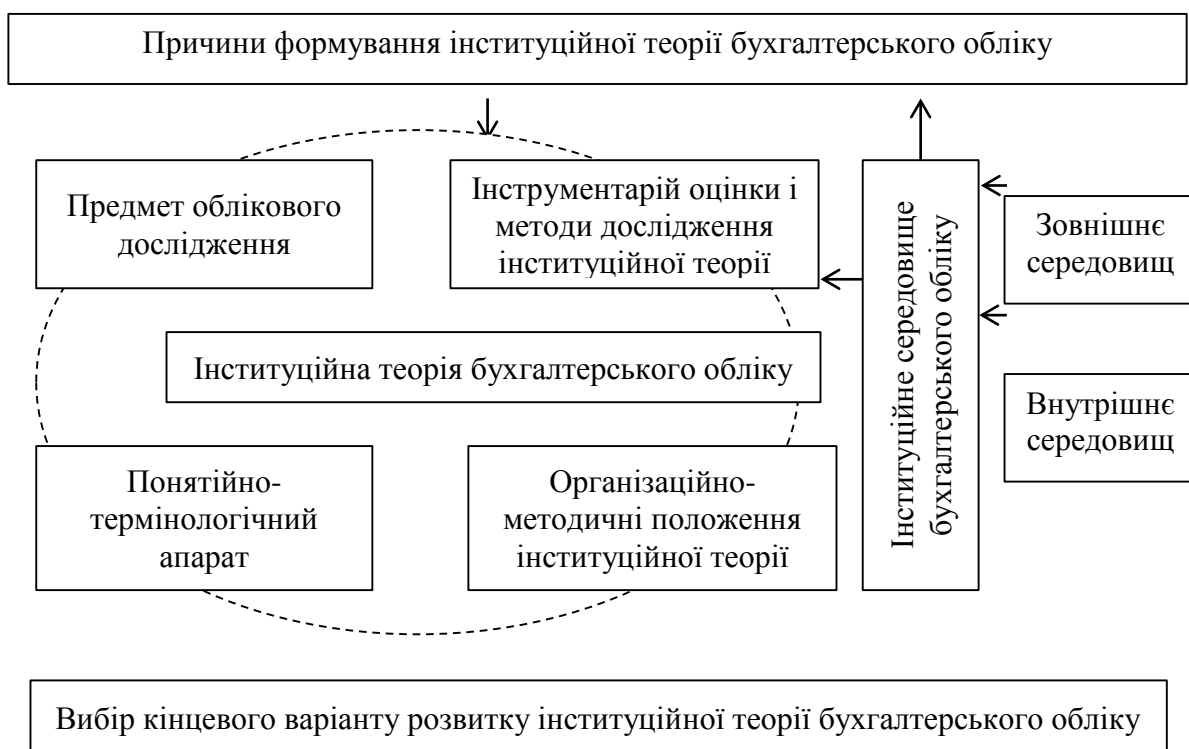

Рис. 1. Основні елементи дослідження інституційної теорії бухгалтерського обліку
Джерело: узагальнено автором.

При цьому інституційна теорія не ставить перед собою конкретних вимог, і не заперечує класичної технології ведення проте орієнтується на напрямки розвитку в площині облікового дослідження. А основними елементами її дослідження виступають: елементи методу бухгалтерського обліку з точки зору соціально-економічного інституту, фактори впливу інституційного середовища, взаємовідносини між учасниками інституційного середовища, результативність бухгалтерського обліку в інституційному середовищі тощо.

До загальних позитивних характеристик інституційної теорії обліку, слід віднести широкий спектр дослідницьких методів, які мають не просто міждисциплінарний характер, а включають і органічний підхід, що особливо важливо для сільського господарства. Одночасно, застосування останнього є досить складним, адже ознаки, що характерні для органічної моделі, важко формалізувати й подати в числовому виразі. Тому є потреба в розвитку досліджень за таким напрямом.

Інститути створюють взаємозв'язки в межах інституційного середовища відповідно до норм діяльності формальних та неформальних інститутів. Вони відображають інституційний підхід бухгалтерського обліку на основі виокремлення обліку як основного елемента інституційної системи, але потребують ще чіткої ідентифікації факторів впливу, щоб визначити чи є

об'єктивна потреба в інституціоналізації обліку чи, можливо, вона насаджується ззовні різними державними чи міжнародними організаціями.

Облікові системи різновекторні в країнах, це спричинило багато непорозумінь та перешкод у процесі отримання прибутків від здійснення міжнародних операцій, що стало основною рушійною силою Міжнародної ради з питань бухгалтерського обліку (IASB) щодо створення міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФЗ) з питань ведення якісного і достовірного бухгалтерського обліку на підприємствах.

Так, впровадження фінансово-правових норм Європейського Союзу у законодавчу базу України відбувається за допомогою правової системи – *acquis communautaire*, яка враховує усі спільні принципи права для правових засад держав-членів ЄС. Дані принципи поділяються на таких дві категорії, як визначення прав людини та формування принципів адміністративної правомірності. Адаптація законодавства України до *acquis communautaire* є складним, послідовним, комплексним процесом, основним елементом якого є розробка та супроводження проектів нормативно-правових актів. Відбувається вона двома шляхами: 1) приведення чинного законодавства у відповідність з *acquis communautaire* шляхом внесення відповідних змін; 2) розробка проектів нормативно-правових актів з урахуванням *acquis communautaire* та приналежності проекту до пріоритетних сфер адаптації, перелік яких наведено у Загальнодержавній програмі адаптації. Адаптація законодавства з бухгалтерського обліку належить до першого етапу програми.

Також Європейське Співтовариство реалізовує свою політику через інструменти *soft law*, в яких інституції висловлюють пропозиції (повідомлення, настанови) щодо вирішення проблемних ситуацій. Представлені інструменти реалізації політики є важливим джерелом інформації про погляди цих інституцій на застосування імперативних положень *acquis communautaire*. Таким чином, проводячи адаптацію законодавства України відповідно до норм Європейського Союзу доцільно і ефективно враховувати положення *soft law*.

Щодо Міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФЗ), то на сайті Міністерства фінансів України розміщений їх переклад і суб'єкти господарювання використовують дану інформацію для формування звітів за міжнародними стандартами. Важливою проблемою у даній площині виступає правильно зроблений переклад стандартів з англійського джерела, оскільки направлена складена звітність викривить уявлення про реальний стан підприємства. З метою усунення непорозумінь щодо запровадження Міжнародних стандартів фінансової звітності Меморандум про взаємодію, співробітництво та координацію дій щодо МСФЗ має низку заходів для запобігання некоректного перекладу і використання міжнародних заходів. Важливим моментом у процесі якісного перекладу МСФЗ виступає тісна співпраця Міжнародної федерації бухгалтерів та РМСБО, які здійснюють розробку необхідного інструментарію з метою якісного перекладу міжнародних стандартів, що базуються на єдиному термінологічному словнику та спеціальному програмному забезпеченні.

У процесі впровадження МСФЗ у господарську діяльність України необхідно звернути увагу на підготовку фахівців у вищих навчальних закладах, оскільки там спостерігається відсутність належної підготовки фахівців з бухгалтерського обліку відповідно до вимог застосування міжнародних стандартів.

Вибір кінцевого варіанта розвитку інституційної теорії полягає у продовженні удосконаленні інституційних теорій та формуванні нових інституційних концепцій спрямованих на суспільний вибір, права власності тощо. Так, інституціоналізм в бухгалтерському обліку сформував методи аналізу, які є формалізовані створюючи тим самим підґрунтя для генезису облікової думки, а з іншої сторони – він доводить важливість створення єдиної системи стандартизації, яка дозволить адекватно оцінювати і розвивати облікову парадигму.

Список використаних джерел

1. Височан О.С., Яхвак Д.М. Інституціоналізм у сучасній вітчизняній теорії бухгалтерського обліку: історичні витоки та генезис. http://bses.in.ua/journals/2017/16_2017/34.pdf.
2. Воскресенская Н.В. Институциональный подход в бухгалтерском учете / Н.В. Воскресенская, М.В. Львова // Вестник Чувашского университета. Экономика. – 2011. – № 4. – С. 359–362.
3. Гончаренко І.М. Вплив інституційного середовища на організацію бухгалтерського обліку. *Вісник Чернігівського державного технологічного університету*. 2013. № 3 (68). С. 52–60.
4. Концепція розвитку бухгалтерського обліку в аграрному секторі економіки. URL: <http://magazine.faaf.org.ua/content/view/798/37/>
5. Колеснікова О.М. Розвиток бухгалтерського обліку в умовах інституційних змін. *Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Сер.: Економіка, аграрний менеджмент, бізнес*. 2013. Вип. 181 (3). С. 111–115.
6. Мельничук Б.В. Проблеми запровадження МСФЗ в Україні: інституційний підхід. <http://magazine.faaf.org.ua/problemi-zaprovadzhennya-msfz-v-ukraini-institucionalniy-pidhid.html>
7. Семенишена Н. Традиційні та новітні інституційні аспекти у теорії обліку. Стратегія збалансованого використання економічного, технологічного та ресурсного потенціалу країни: Збірник наукових праць II Міжнародної науково-практичної конференції (1 червня 2016 р., м. Кам'янець-Подільський). Тернопіль: Крок. 2016. С. 209–211.

УДК 657

Сиротенко Наталія Анатоліївна

*к. е. н., доцент кафедри бухгалтерського обліку та аудиту,
Одеський національний економічний університет,
м. Одеса, Україна*

ІНФОРМАЦІЙНА ЦІННІСТЬ ЗВІТУ ПРО УПРАВЛІННЯ

Міжнародна кооперація змушує представників українського бізнесу комунікувати зі світовими стейкхолдерами з дотриманням загальноприйнятих правил підготовки звітів. З метою забезпечення прозорості господарської діяльності в кінці 2017 року до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [1] було внесено зміни з частковим урахуванням